

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 20Co/101/2016
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8314204690
Dátum vydania rozhodnutia: 31. 05. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Michal Boroň
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2016:8314204690.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Michala Boroňa a sudcov JUDr. Antónie Kandravej a JUDr. Elišky Wagshalovej v právnej veci žalobcu CD Consulting, s.r.o., so sídlom Politických väzňů 1272/21, Nové Město, 110 00 Praha 1, IČO: 264 29 705, právne zastúpený AK Fridrich Paľko, s.r.o. so sídlom Grösslingova 4, Bratislava, IČO: 36 864 421, proti žalovanému B. Z., nar. XX.XX.XXXX, bytom v I., C. XXXX/XX, za účasti vedľajšieho účastníka na strane žalovanej Združenie spotrebiteľov Slovenska, o.z. so sídlom Janka Kráľa 7, Banská Bystrica, IČO: 42 309 166, zastúpeného Mgr. Henrichom Schindlerom, advokátom so sídlom Janka Kráľa 7, Banská Bystrica, v konaní o zaplatenie 1 205,01 Eur s príslušenstvom, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Humenné č. k. 5C/86/2014 - 36 zo dňa 28.01.2016 jednohlasne takto

rozhodol:

- I. O d m i e t a sa odvolanie proti výroku o zastavení konania v časti.
- II. P o t v r d z u j e sa rozsudok v prevyšujúcej časti.
- III. Náhrada trov konania sa účastníkom n e p r i z n á v a.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa žalobu zamietol, konanie o zaplatenie zmenkového úroku 0,19% denne od 29.04.2011 zastavil a pripustil vstup vedľajšieho účastníka do konania. O trovách konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania, a zároveň uložil žalobcovi povinnosť uhradiť vedľajšiemu účastníkovi náhradu trov vo výške 143,62 eur.

Uviedol, že žalobca sa návrhom domáhal zaplatenia istiny 1 205,01 Eur spolu so zmenkovým úrokom vo výške 0,25% denne zo sumy 1 205,01 Eur od 29.04.2011 do zaplatenia, s úrokom 6 % ročne zo sumy 1 205,01 Eur od 15.06.2011 do zaplatenia, zmenkovej odmeny vo výške 1/3 zmenkovej sumy, ako aj náhrady trov konania. Svoju žalobu odôvodnil tým, že ako indosatár je nadobúdateľom všetkých práv zo zmenky, ktorú vystavil žalovaný na zmenkovú sumu a zmenkový úrok vo výške 0,25 % denne.

Vykonaným dokazovaním mal súd prvého stupňa za preukázané, že žalobcom predložená zmenka zabezpečovala hlavný záväzkový vzťah, ktorým bola zmluva o úvere uzavretá medzi žalovaným ako dlžníkom a spoločnosťou POHOTOVOSTĚ, s.r.o. Bratislava ako veriteľom. Zmluvu o úvere uzatváral žalovaný ako občan - fyzická osoba. Neoddeliteľnou časťou zmluvy o úvere boli všeobecné podmienky poskytnutia úveru a dohoda o vyplnení zmenky.

Súd prvého stupňa mal za jednoznačne preukázané, že v danom prípade zmenka bola vystavená ako zabezpečovací právny prostriedok k spotrebiteľskej zmluve. Zabezpečený (primárny) právny úkon je úverová spotrebiteľská zmluva a zabezpečovací právny úkon (akcesorický) je zmenka. Zmenka má všetky formálne náležitosti. Po formálnej stránke je platným právnym úkonom, ale pre svoju platnosť, vzhľadom k tomu, že ide o akcesorický zabezpečovací právny úkon, je nevyhnutná aj platnosť

primárneho právneho úkonu, ktorý zabezpečuje, teda úverovej spotrebiteľskej zmluvy a platnosť príslušného článku všeobecných podmienok poskytnutia úveru, na základe ktorého blankozmenka bola veriteľom vystavená.

Všeobecné podmienky poskytnutia úveru obsahujú vopred veriteľom navrhnuté zmluvné podmienky, teda ucelený text, ktorý je súčasťou (na zadnej strane zmluvy) predmetnej Zmluvy o úvere. I keď dlžník formálne v zmluve vyhlásil, že nemá k nim žiadne výhrady, je zrejmé, že i v prípade jeho námietok tento nemal reálnu možnosť ovplyvniť podstatu dohodnutých zmluvných podmienok, ktoré boli formulované na veriteľom vopred pripravenom tlačive zmluvy, a teda dlžník iba mohol akceptovať len zmluvu ako celok, alebo ju odmietnuť. Z uvedeného je zrejmé, že všeobecné podmienky poskytnutie úveru nemožno považovať za individuálne dohodnuté, resp. že neobsahujú individuálne dohodnuté zmluvné podmienky, a teda ani bod 14 Všeobecných podmienok poskytnutia úveru nemožno považovať za individuálne dohodnutú zmluvnú podmienku (uznesenie Súdneho dvora EÚ vo veci C-76/10 zo dňa 16.11.2010).

Súd prvého stupňa dospel k záveru, že článok 14 všeobecných podmienok úverovej spotrebiteľskej zmluvy je neprijateľnou zmluvnou podmienkou podľa ustanovení § 53 OZ. Zmluvná podmienka je neplatná aj pre neurčitosť dojednania podľa § 37 ods. 1 OZ pre rozpor s kogentnými ustanoveniami zákona a pre obchádzanie zákona podľa § 39 OZ, § 265 Obchodného zákonníka.

Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalobca. V odvolaní uviedol, že vychádzajúc z odôvodnenia rozhodnutia vo veci sa vykonalo dokazovanie okrem iného oboznámením sa s úverovou zmluvou, exekučným spisom a ďalšími listinnými dôkazmi. Žalobca a ani žalovaný dokazovanie úverovou zmluvou, exekučným spisom, či ďalšími listinnými dôkazmi vôbec nenavrhl. Podľa ustanovenia § 120 O.s.p. dokazovanie v sporovom konaní je ovládané prejednacou zásadou, čo znamená, že súd vychádza len zo skutočností tvrdených účastníkmi a vykonáva len tie dôkazy, ktoré účastníci navrhli. V danej veci súd mohol a mal rozhodnúť o práve na úhradu zmenkovej sumy a jej príslušenstva len z predloženej zmenky.

Súd prvého stupňa k rozhodnutiu dospel na základe aplikácie nesprávnych právnych predpisov, ako aj nesprávnej interpretácie príslušných právnych predpisov a práva Európskej únie. Zmenka je samostatným abstraktným záväzkom neakcesorickej povahy. Nie je možné ju spájať či podmieňovať inými okolnosťami, než sú na zmenke uvedené. Prvostupňový súd sa aplikáciou príslušných ustanovení o zmenke upravených v zákone č. 191/1950 Zb. vôbec nezaoberal a ignoroval predmet sporu. Je nevyhnutné zdôrazniť, že predmetom konania je výlučne zmenka a nie iný záväzkový právny vzťah. Súd prvého stupňa porušil poučovaciu povinnosť prekročením ustanovenia § 5 ods. 1 O.s.p., porušil ustanovenia o vykonávaní jednotlivých dôkazných prostriedkov ak prihliadol na skutočnosti a dôkazy, na ktoré nebolo možné prihliadnuť, pretože nemali byť v sporovom konaní vedenom podľa Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady č. 861/2007 vykonané bez návrhu. Vzhľadom na úplnú samostatnosť, oddelenosť, nezávislosť zmenkového záväzku nie je možné hovoriť o tom, že zmenka je zmenkou podľa zákona o spotrebných úveroch a že tomuto zákonu odporuje. Zmenka je celkom samostatným nárokom, nič ďalšie k nej nie je potrebné. Odvolateľ ďalej poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Obo 3/2008 z 22. 10. 2008 a na rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo dňa 22. 8. 2002 sp. zn. 25Cdo 1839/2000. Vzhľadom na to, že najvyšší súd Českej republiky pri rozhodovaní vychádzal z rovnakej právnej úpravy, aká je aplikovateľná aj v tomto konaní, je tento judikát aplikovateľný na prejednanú vec. Z uvedeného judikátu vyplýva jednoznačná nesprávnosť právneho posúdenia veci prvostupňovým súdom. Zmenkový záväzok je priamy, bezpodmienečný, nesporný, abstraktný a samostatný záväzok, celkom nezávislý aj od zabezpečovanej pohľadávky. Ďalej žalobca namietal vstup vedľajšieho účastníka poukazujúc na charakter predmetného konania, ktoré je európskym konaním vo veciach s nízkou hodnotou sporu, právne regulovaným Nariadením Európskeho parlamentu a Rady č. 861/2007. Namietal nesúlad ustanovenia § 93 ods.2 O.s.p. s čl. 19 ods.2,3 Ústavy SR. Argumentoval tiež názorom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veci 6Cdo 357/2012. Poukázal na to, že vedľajší účastník získava prístup k osobným údajom spotrebiteľa, pričom spotrebiteľ k takémuto prístupu nedal súhlas. Zároveň dochádza k rozporu so zákonom o ochrane osobných údajov, ktorý neoprávnené spracovávanie prísne sankcionuje. Napokon považuje odvolateľ na mieste vyžadovať súhlas spotrebiteľa so vstupom vedľajšieho účastníka do konania, čím by sa zabránilo porušovaniu jeho ústavných práv.

Na základe uvedeného navrhol, aby odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvého stupňa vyhovel jeho žalobe v celom rozsahu a priznal mu náhradu trov odvolacieho konania.

Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) preskúmal vec spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo podľa zásad uvedených v § 212 zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len O.s.p.), bez nariadenia pojednávania (§ 214 O.s.p.). Oznámenie o verejnom vyhlásení rozsudku bolo

zverejnené na úradnej tabuli súdu. Odvolací súd dospel k záveru, že prvostupňový súd rozhodol vo výroku vecne správne.

Odvolací súd si až na nižšie uvedené odlišné závery v podstate osvojuje náležité a presvedčivé odôvodnenie zo strany súdu prvého stupňa, na ktoré poukazuje a na zdôraznenie správnosti rozsudku a v súvislosti s odvolacími dôvodmi doplna.

Spotrebiteľská zmenka

Ak zmenka vznikla na zabezpečenie splnenia dlhu zo spotrebiteľskej zmluvy, ide o spotrebiteľskú zmenku, v rámci ktorej existujú odlišnosti oproti zmenke z iného právneho vzťahu. Jednou z odlišností spotrebiteľskej zmenky je zohľadnenie kauzy právneho vzťahu, z ktorého zmenka vznikla. Ďalšou odlišnosťou spotrebiteľskej zmluvy je ex offo súdna kontrola neprijateľnosti podmienok zmluvy, z ktorej zmenka vznikla a zmluvných podmienok jej vyplnenia. To platí aj v právnych veciach podľa nariadenia č. 861/2001, v ktorých je spotrebiteľ odporcom.

Ak žalobca predložil zmenku, na ktorej vydanie má právo žalovaný, súd neposkytne žalobcovi právnu ochranu. Výkon jeho práva ako držiteľa zmenky v takomto prípade bez právneho dôvodu zasahuje do práva žalovaného na vydanie totožnej zmenky. Súd neposkytne ochranu ani v prípade, ak sa žalobca domáha na súde plnenia po použití nekalej obchodnej praxi.

Za nekalú obchodnú praxi sa považuje aj konanie dodávateľa vrátane zmenkového nástupcu, ktorým vyžaduje od spotrebiteľa, aby vykonal plnenie z neprijateľnej zmluvnej podmienky.

Odvolací súd z vlastnej činnosti a porovnaním rozhodovacej činnosti iných súdov môže pomerne spoľahlivo konštatovať, že pôvodný veriteľ spoločnosť POHOTOVOSTĚ, s.r.o. v početných prípadoch urobila predmetom súdnych konaní plnenia z neprijateľných zmluvných podmienok. Týka sa to najmä neprijateľnej sankcie 91,25 % ročne p.a. per annum (0,25 % denne p.d. per diem), zmenkových úrokov 91,25 % p.a., ktoré drasticky spôsobili zvýšenie zadlženia spotrebiteľov, neprimerane vysokej zmluvnej pokuty za „porušenie zmluvných povinností“ (vo veci úver 600,- Eur, pokuta 312,- Eur a nad to úroky z omeškania), netransparentného administratívneho poplatku predstavujúceho až dve tretiny celkového poplatku za úver, v danom prípade takmer 100% (úver 600,- Eur na 12 mesačných splátok za poplatok 576,- Eur; porov. rozsudok súdneho dvora C-143/13), neprijateľnej rozhodcovskej doložky, neuvedenia RPMN v zmluvách o spotrebiteľskom úvere a pod.

Spoločnosť POHOTOVOSTĚ, s.r.o. pôvodne uplatnila práva z úverovej zmluvy na rozhodcovskom súde, ktorý jej návrhu v celom rozsahu vyhovel (Stály rozhodcovský súd Slovenskej rozhodcovskej a.s.). Exekúciu však všeobecný súd nepovolil a to pre neprijateľné zmluvné podmienky.

Obsah spisu potvrdzuje, že po nepovolenej exekúcii spoločnosť POHOTOVOSTĚ, s.r.o. indosovala zmenku, (podpísanú pri dojednávaní vyššie uvedeného úveru) na žalobcu CD Consulting s.r.o.

Je evidentné, že pôvodný veriteľ uplatnil v minulosti na súde plnenia z neprijateľných zmluvných podmienok a že po nepovolenej exekúcie pre rozpor s dobrými mravmi sa tento krát uplatňujú v podstate obdobné plnenia, len ich uplatňuje žalobca CD Consulting ako indosatár zo zmenky a to podľa nariadenia. Podľa žalobcu sa v jeho prípade absolútne nemá prihliadať na vzťahy z úveru.

Zmenka je vystavená ako vlastná vistazmenka, ktorá spĺňa náležitosti čl. I § 75 zák. zmenkového a šekového, v dôsledku čoho ak by išlo len o túto parciálnu náležitosť, išlo by o platnú zmenku. Z obsahu listiny je úplne zrejmé, že veta „na platenie predložiť v lehote 4 rokov od vystavenia“ je len doložkou, ktorou sa v zmysle § 34 ods. 1 (v spojení s § 77 ods. 1) ZZŠ predlžuje lehota na prezentáciu zmenky. Zmenka je splatná pri predložení (už cit. § 34 ods. 1 ZZŠ).

Kauzálne námietky

Výhrada odvolateľa proti posudzovaniu kauzy úveru v predmetnej zmenkovej veci je v podstate v odvolaní dominantná a odvolateľ ju niekoľkokrát opakovane uvádza.

CD Consulting nadobudol zmenku indosamentom, ktorý je dostatočne určitý a platný. Samotný indosament oprávňuje (§ 14 ods. 1 ZZŠ) indosatára na vymáhanie práv zo zmenky vo vzťahu k zmenkovému dlžníkovi. Základom (dôvodom) každého indosamentu je však určitá dohoda medzi indosantom a indosatárom o tom, že indosant prevedie zmenku na indosatára (Kovařík, Z.: Zákon směnečný a šekový. Komentář. CH BECK 2014, s. 84), keďže ani indosamentom nemožno indosatárovi zmenku „nanútiť“, ale tento ju musí akceptovať.

Ustanovenie § 17 ZZŠ odkazuje na okolnosti „nadobúdania zmenky“ na strane indosatára. Indosatárovi teda možno robiť námietky, ak pri nadobúdaní zmenky konal vedome na škodu dlžníka, teda v podstate,

ktorý pri nadobúdaní zmenky nekonal dobromyseľne (uznesenie NS SR 3Obo/3/2007). „Vedomé“ konanie odkazuje na rozhraničenie úmyslu a vedomej a nevedomej nedbanlivosti, pričom v spojení s citovaným názorom NS SR by sa zrejme mali brať na zreteľ aj kritériá uplatňované judikatúrou k dobromyseľnosti v občianskom práve.

Dobromyseľnosť nadobúdateľa treba posúdiť s prihliadnutím na všetky okolnosti, či v čase nadobúdania zmenky vedel o tom, že medzi indosantom a dlžníkom existuje určitá dohoda, resp. že zmenka kryje určitý kauzálny vzťah. Ak vedel, treba posúdiť otázku, či sa mohol spoliehať na to, že takýto vzťah je platný a že dlžník z tohto vzťahu nemohol uplatňovať žiadne námietky.

Dobromyseľnosť indosatára CD Consulting je vylúčená z dôvodu, že každá zmenka v hornom rohu obsahuje číslo, ktoré je číslom príslušnej úverovej zmluvy (to možno zistiť porovnaním so spisom). Pri nadobúdaní takého veľkého a masového množstva zmienek, ktoré sú označené rôznymi číslami v hornom rohu a ku ktorému indosant (POHOTOVOSŤ) musel poskytnúť určité údaje o platení, možno vychádzať z toho, že indosatár vedel, že určité kauzálne vzťahy existujú, ale spoliehal sa na to, že nebudú mať na jeho zmenkové práva vplyv. Vzhľadom na to možno tvrdiť, že pri nadobúdaní zmenky konal na škodu dlžníka.

Tvrdenú dobromyseľnosť spochybňuje kolízia medzi POHOTOVOSŤou a CD Consulting-om. Oboch ich zastupuje tá istá advokátska kancelária (Y., B.. V. O. bol až do roku 2012 konateľom CD Consulting-u. Odvolací súd sa z uvedených dôvodov nestotožňuje s odvolaním v tej časti, v ktorej žalobca namieta skúmanie kauzy pôvodného právneho vzťahu, ku ktorému predstavuje predmetná zmenka zabezpečenie. Odvolací súd poznamenáva, že Slovenská vláda v pripomienkach k prejudiciálnej otázke v obdobnej právnej veci okrem iného uvádza cit.

„Napriek tomu, že takáto charakteristika zmienek je daná medzinárodnými predpismi, je potrebné prihliadať aj na systém ochrany spotrebiteľa v práve EÚ, ktorý vytvoril určité minimálne požiadavky, ktoré je potrebné uplatniť aj vo vzťahu k inštitútu zmienek. Zákonodarca EÚ totiž pamätal pri vytváraní rámca ochrany spotrebiteľa v oblasti spotrebiteľských úverov aj na požiadavku zabezpečenia minimálnej úrovne ochrany spotrebiteľa v členských štátoch, ktoré spotrebiteľovi umožňujú využívať zmenky. Uvedenú požiadavku zakotvovala smernica 87/102/EHS, ktorá sa uplatňovala aj v čase vystavenia zabezpečovacích zmienek vo veci samej. Podľa jej čl. 10, „[členské štáty, ktoré v spojitosti s úverovou zmluvou povoľujú spotrebiteľovi: a) uskutočniť platbu prostredníctvom zmienek, vrátane dlžných úpisov; b) dať záruku prostredníctvom zmienek, vrátane dlžných úpisov a šekov, zabezpečiť, že spotrebiteľ je vhodne chránený, ak používa tieto nástroje danými spôsobmi“ (C-558/2013 CD Consulting v. Z. pozn. prejudiciálna otázka vyškrtnutá po tom ako CD Consulting zobral žalobu späť, C-328/14 CD Consulting v. O., pozn. prejudiciálna otázka vzatá späť po tom ako CD Consulting zobral odvolanie vo všetkých spojených veciach späť).

Ex offio súdna kontrola zmluvných podmienok

Už cit. ustanovenie § 17 ZZŠ neustanovuje výslovne, kto a aké námietky uplatňovať môže, ale kedy ich uplatňovať nemožno. Záver, kto a kedy ich uplatňovať môže, tak z tohto ustanovenia vyplýva len a contrario (Kovařík, s. 96). Citované ustanovenie tak výslovne nezakazuje, aby súd na kauzálne námietky prihliadal ex offio.

To je dôležité z hľadiska práva EÚ. Súdny dvor EÚ totiž vo viacerých rozsudkoch týkajúcich sa smernice 93/13/EHS (počnúc C-240-244/98, Oceano Grupo Editorial, C-243/08, Pannon GSM) vyslovil, že národný súd musí mať možnosť skúmať neprijateľné podmienky v spotrebiteľských zmluvách ex offio, neskôr (C-137/08, VB Pénzügyi Lízing) dokonca vyslovil, že ich musí skúmať ex offio a (C-618/10, Banco Espanol de Credito), že odporuje európskemu právu, ak ich súd nemôže skúmať a limine (t.j. ak ich môže skúmať len ex post). V takých prípadoch musí národný súd vykladať národné procesné i hmotné právo konformne s právom EÚ.

Z § 17 ZZŠ nevyplýva zákaz skúmania kauzálnych námietok ex offio, takže toto ustanovenie pripúšťa i taký výklad, že ich skúmať možno. Nariadenie neobsahuje žiadne ustanovenie, ktoré by zakazovalo alebo neumožňovalo súdu skúmať kauzálne vzťahy, na ktorých krytie je zmenka určená. Čl. 7 ods. 3 nariadenia naopak hovorí, že súd v prípade pasivity žalovaného len „vydá rozsudok“, nehovorí, že žalobe musí vyhovieť.

Z uvedeného plynie, že nič nebráni súdu (a judikatúra SD EÚ to naopak vyžaduje), aby ex offio skúmal, či základom zmenky je spotrebiteľská zmluva a či táto zmluva neobsahuje neprijateľné zmluvné podmienky.

V slovenskom právnom poriadku navyše platí ustanovenie § 5b zákona č. 250/2007 Z. z., ktoré ukladá orgánu rozhodujúcemu o nárokoch zo spotrebiteľskej zmluvy prihliadať aj bez návrhu na námietky spotrebiteľa. Opäť teleologickým výkladom uvedeného ustanovenia možno dospieť k záveru, že z neho vyplýva aj právo skúmať, či vôbec ide o nárok zo spotrebiteľskej zmluvy, inak by toto ustanovenie nemalo zmysel. Z tejto povinnosti nie je vyňaté ani konanie podľa nariadenia 861/2007, ktoré v čl. 19 odkazuje na národné procesné právo a hmotné právo neupravuje vôbec.

Ustanovenie § 5b zák. č. 250/2007 Z. z. rieši aj problém, že § 53 ods. 1 druhej vety Obč. zák. ustanovuje, že zákaz neprijateľných podmienok sa v podstate nevzťahuje na hlavný predmet plnenia (v prípade úverovej zmluvy úver) a primeranosti ceny (teda sadzbu úrokov, na čo sa v praxi veľmi často zabúda). § 17 ZZŠ vykladaný vo svetle judikatúry SD EÚ by totiž opodstatnil len ex offo skúmanie iných podmienok (zmluvných pokút, sankcií, podmienok zosplatnenia, a pod.), nie však úrokovej sadzby resp. odplaty za úver (ktorá je pri Pohotovosti často skoro 100 %). Ustanovenie § 5b zák. č. 250/2007 Z. z. však oprávňuje súd aj na ex offo skúmanie týchto podmienok.

Odvolačný súd vychádza z judikatúry súdneho dvora, ktorý vo viacerých rozhodnutiach poukázal na to, že spotrebiteľ sa či už z dôvodu nevýhodnej vyjednávacej pozície alebo z dôvodu informovanosti dostáva do nevýhodnejšieho postavenia a túto nerovnováhu súd môže odstrániť ex offo zbavením účinku nečestných zmluvných podmienok (porov. *Océano Grupo editoriale* spojené prípady C-240 až C-244/98).

Nie je ničím výnimočným tiež vysledovať, že súdne konania v rôznych podobách sa stávajú priestorom na sofistikované právne konštrukcie, ktorými sa sleduje obohatenie sa na úkor iného a kým osoba konajúca s takýmto zlým úmyslom vyzerá ako odborne zdatný subjekt, tak obeť takéhoto konania odborne slabý a neskúsený spotrebiteľ je vo výsledku osobou nezodpovednou. Zmysel a cieľ súdneho konania a výkonu spravodlivosti ekvity sa pri nadmerne formalistickom prístupe úplne vytráca. Za všetko hovorí výsledok takéhoto procesu, podľa ktorého je evidentne spotrebiteľ zviazaný na plnenia z nečestných zmluvných podmienok v násobkoch k výške úveru.

Súd by mal mať na zreteli základný účel konania - poskytnutie spravodlivej ochrany subjektívnym právam účastníkov (porov. spravodlivosť nad formálne znenie zákona, správa prezidenta SR o stave republiky z 18. 06. 2015). Ústavne články o súdnej ochrane čl. 46 a nasl., čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd spolu s občianskym súdnym poriadkom predstavujú všeobecné požiadavky spravodlivého procesu. Vzťah práva a spravodlivosti načrtol Český Ústavný súd keď v jednom zo svojich náleзов uviedol: „súd musí nielen rešpektovať právo, ale jeho výklad a aplikácia musí smerovať k spravodlivému výsledku. Právo musí byť predovšetkým nástrojom spravodlivosti, nielen súborom právnych predpisov ktoré sú mechanicky a formalisticky aplikované bez ohľadu na zmysel a účel toho, ktorého záujmu chráneného príslušnou normou“ (porovnaj nález Ústavního soudu ČR sp. zn. II. ÚS 222/07).

Súdny dvor zároveň judikoval, že existuje nezanedbateľné nebezpečenstvo, že priemerný spotrebiteľ nedokáže poukázať na nekalú povahu zmluvnej podmienky (spojené prípady C-240 až C-244/98). Vyhodnotenie zmluvnej podmienky ako nečestnej nie je jednoduchá záležitosť. Smernica indikatívnym spôsobom vypočítava, čo všetko sa má pritom zohľadniť (posúdenie zmyslu posudzovanej klauzuly, posúdenie ostatných zmluvných podmienok, ich porovnanie s ostatnými zmluvami, vyhodnotenie všetkých okolností prípadu a ii; čl. 4 ods. 1 smernice).

Z dôvodu existujúceho nebezpečenstva, že priemerne obozretný spotrebiteľ to nedokáže, je práve zo strany súdneho dvora judikovaná nevyhnutnosť ex offo súdnej kontroly. Je síce pravdou, že súdny dvor zvýšil nároky na spotrebiteľov a na ich aktivitu (porov. rozsudok C-34/13 C.), ale vo vzťahu k tomu, aby sa snažili a urobili viac pre to, aby sa vec dostala pred súd. Vo veci C. išlo o veci mimosúdneho postihovania majetku spotrebiteľov bez posúdenia veci súdom a o obavu z nerešpektovania princípu primeranosti a rozhodovania podnikateľov o výkone záložného práva pod vplyvom zisku.

Pokiaľ však už má vec sudca tzv. „na stole“ a preskúmava vec, tak podľa názoru odvolacieho súdu je povinný ex offo reagovať na nečestné konanie veriteľa a nečestné zmluvné podmienky a naplniť tak článok 6 smernice.

Ak má byť dôvodom nevykonanie ex offo súdnej kontroly podľa odvolateľa princíp vyššej právnej sily a prednostná záväznosť nariadenia, tak odvolací súd pripomína, že práve z dôvodu princípu vyššej právnej sily má prednosť princíp verejného poriadku. Súdny dvor stanovil jasnú požiadavku na ochranu pred nečestnými klauzulami pri štandardných produktoch obdobne ako vyžadujú vnútroštátne pravidla verejného poriadku teda vždy za každých okolností (porov. C-76/10 *POHOTOVOSTĚ/C.*, bod 50,51).

Preto ani proces podľa nariadenia nie je vylúčený z pôsobnosti judikátov súdneho dvora a ex offo súdnej kontroly neprijateľnosti zmluvných podmienok. Inak by išlo celkom iste o konštrukciu s cieľom obísť

princípy úniijného práva a o obohacovanie sa na úkor iného s popieraním vlastných princípov únie. Zmenka je osobitne náročná na formality a aj v zmenkových právnych veciach je dôležité zaoberať sa ex offo neprijateľnosťou zmluvných podmienok podľa zmluvy, ktorú zmenka zabezpečuje. V ústavnej rovine bolo prízvukované, že prepätý formalizmus sa rovná sofistikovanému odňatiu spravodlivosti (porovnaj nález Ústavného soudu ČR sp. zn. II. ÚS 222/07).

Slovenská republika nestanovila obligatórne zastupovanie advokátom vo veciach podľa nariadenia a kedy by sa zásadným spôsobom zmenili požiadavky vyplývajúce z kontradiktórnosti občianskeho súdneho konania.

Je tiež dôležité poznamenať, že ide o základné konanie pred súdom (nachádza sa právo). Tým sú dané predpoklady na to, aby sa veriteľovi nepriznalo plnenie z neprijateľných zmluvných podmienok. Postačí aplikovať princípy práva. Navyše tým, že súd v procese podľa nariadenia neprizná plnenie z neprijateľnej zmluvnej podmienky, nijako neobmedzí účinok, ktorý sleduje nariadenie. Proces podľa nariadenia je osobitným špecifickým konaním s posilnením zásady koncentrácie a odvolací súd si nemyslí, že by tvorca nariadenia vychádzal z premisy, že pri tomto druhu procesu neplatia závery judikatúry súdneho dvora k čl. 6 smernice.

Odvolací súd zastáva ďalej názor, že vzťah nariadenia a procesného kódexu je založený síce na prednosti nariadenia no zároveň aj na subsidiarite Občianskeho súdneho poriadku. (čl.19 nariadenia). Subsidiárne Občiansky súdny poriadok podporuje ex offo súdnu kontrolu neprijateľnosti zmluvných podmienok navyše s prvkami sledujúcimi ochranu erga omnes s cieľom naplniť čl. 7 smernice a zabrániť ďalšiemu používaniu nečestnej klauzuly (§ 153 ods. 4 O.s.p. v nadväznosti na § 53a OZ). Smernica o súdnych príkazoch nevylučuje ani iné prvky hromadnej ochrany popri hromadnej žalobe. Na dosiahnutie dôležitého cieľa podľa čl. 7 smernice je preto významné aj konanie v individuálnej veci spotrebiteľa a niet jediného dôvodu vylučovať z dosiahnutia tohto cieľa konanie podľa nariadenia 861/2007.

Odvolací súd z uvedených dôvodov považuje odvolanie žalobcu, podľa ktorého nariadenie samo o sebe predstavuje prekážku pre vykonanie ex offo súdnej kontroly zmluvných podmienok za nedôvodné.

Postup žalobcu ako nekalá obchodná praktika

Žalobca je po spoločnosti POHOTOVOSTĚ, s.r.o. nástupcom práv zo zmenky. Na žalobcu dopadajú všetky dôsledky nečestného konania vrátane toho, že musí počítať s odmietnutím súdnej ochrany. Súdna ochrana sa principiálne neposkytuje osobe konajúcej so zlým úmyslom. Súd chráni vzťahy založené na dobromyseľnosti a čestnosti. Dobromyseľnosť je vylúčená pri návrhoch, v ktorých osoba musela pri elementárnej opatrnosti zistiť, že sú založené na nečestnosti.

Kódex o ochrane spotrebiteľa (zákon č. 250/2007 Z. z.) zakotvil definíciu konania v rozpore s dobrými mravmi (§ 4 ods. 8). Konanie v rozpore s čestnou obchodnou praxou je teda nielen konaním proti dobrým mravom, ale explicitne proti zákonu.

V danej právnej veci správne prvostupňový súd vyhodnotil konanie pôvodného veriteľa a žalobcu ako jeho nástupcu ako odporujúce dobrým mravom. Zdá sa, že žalobca očakával, že v predmetnej veci bez ďalšieho budú uznané nároky, pritom dobre mohol vedieť, že tieto nároky boli v skoršom období odmietnuté pre rozpor s pravidlami verejného poriadku.

Smernica 2005/29 o nekalých obchodných praktikách výslovne reguluje pôsobenie aj na vzťahy po zániku zmluvy. Podľa článku 3.1 táto smernica sa uplatňuje na nekalé obchodné praktiky podnikateľov voči spotrebiteľom tak, ako sú ustanovené v článku 5, pred, počas a po uskutočnení obchodnej transakcie vo vzťahu k produktu. Účelom tejto smernice je prispieť k riadnemu fungovaniu vnútorného trhu a dosiahnuť vysokú úroveň ochrany spotrebiteľa aproximáciou zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov o nekalých obchodných praktikách poškodzujúcich ekonomické záujmy spotrebiteľov.

Za nekalú obchodnú praktiku sa považuje konanie veriteľa vrátane jeho nástupcu, aby vykonal plnenie z neprijateľnej zmluvnej podmienky, pretože sa tak koná bez odbornej starostlivosti na strane dodávateľa a spotrebiteľ môže urobiť ekonomické rozhodnutie smerujúce k vykonaniu takéhoto plnenia (§ 7 a násl. ZOS).

Nekalú obchodnú praktiku tejto povahy napĺňa práve žalobca. Zmenkový úrok 0,25% denne predstavuje 91,25 % ročne. Tento úrok má sankčnú povahu, pretože je priamo spojený s nedodržaním povinnosti plniť aj po splatnosti pohľadávky. Aby sa tento úrok mohol podradiť pod inštitút neprímeranej sankcie ako neprijateľnej zmluvnej podmienky uvedenej v čiernom zozname (§ 53 ods.4 písm. k/OZ), postačí, že má čo len čiastočne sankčnú povahu.

Odvolateľ poukazuje na odobrenie úroku 91,25% zo strany KS v Nitre vo veci 5Co/16/2010. Odvolací súd zastáva iný názor a to že táto výška úroku bez ďalšieho opodstatňuje záver o jej neprímeranosti

(porov. názor Európskej komisie, ktorá žiadala Slovenskú republiku listom z 14.09.2010 č. JUST/A3/RM/kb D (2010)11360 o vysvetlenie a v ktorom okrem iného konštatuje cit. „útvary komisie si sotva vedia predstaviť, že by bol niekto schopný považovať takúto sankciu za platnú...).

Zmluvná pokuta je úplne netransparentná. Postačí akékoľvek drobné porušenie menej závažnej povinnosti a spotrebiteľovi sa o cca o jednu polovicu zvyšuje dlh. Celkom zjavne ide o netransparentnú neprijateľnú sankciu.

Žalobca uplatňuje aj poplatok za úver, ktorý je ďalšou netransparentnou klauzulou. Nič na tom nemení fakt, že ide o hlavný predmet plnenia, keďže jednak je neprimerane vysoký a jednak je netransparentný (neuzavretý okruh administrácie, porov. tiež C-134/13 Volksbank).

Na dosiahnutie týchto plnení sa dojednal neprijateľný rozhodcovský proces a zmenka, ktorú vyplnil čo do istiny dodávateľ už v čase vzniku úverovej zmluvy s podstatným navýšením oproti dlhu (úver 600- Eur, na zmenke vyplnená suma 1 205 Eur). Odvolací súd teda aj vo vzťahu k samotnej istine považuje konanie veriteľa za nečestné a sledujúce získanie neoprávneného obohatenia na úkor iného už od samého začiatku právneho vzťahu, z ktorého zmenka vznikla.

Konanie pôvodného veriteľa odporuje fundamentálnym hodnotovým pravidlám, vyžadovaných väčšinou spoločnosti a v demokratickej spoločnosti nemôže požívať ochranu (§ 3 OZ, porov. BECK). To platí aj pre žalobcu, na ktorého boli práva zo zmenky postúpené.

Žalobca pri tisícoch postúpení si musel byť dobre vedomý, že ide v skutočnosti o zmenkových dlžníkov ako spotrebiteľov, na ktorých dopadá osobitná ochrana (§ 52 a násl. OZ) a ktorých postavenie nie je možné nijako zhoršovať oproti postaveniu, ktoré garantuje Občiansky zákonník (§ 54 ods.1 OZ). Zmenky indosované na žalobcu majú priamy odkaz na úverové zmluvy, osobné prepojenie cez rovnakého zástupcu (Y.) a žalobcovi postačovalo vynaložiť minimálne úsilie, aby zistil spotrebiteľskú povahu úverovej zmluvy a jej zabezpečenie zmenkou.

Odvolací súd sa preto stotožňuje so záverom súdu prvého stupňa o vedomom konaní žalobcu na škodu žalovaného. Preto ani striktné zmenkové právo (§ 17 ZaŠZ) nepredstavuje prekážku, aby sa zohľadnil skutočný hospodársky cieľ právneho vzťahu so žalovaným (spotrebiteľská úverová zmluva) a tým aj vznikol dôvod na opatrenie súdu smerujúce k zbaveniu účinkov nečestných zmluvných klauzúl (čl. 6 smernice).

Právny zástupca žalobcu zásadne odmietol posúdenie právnej veci podľa kauzy právneho vzťahu, z ktorého zabezpečenie zmenkou vzniklo. Odmietol súvislosť s úverovou zmluvou. Ak by za takýchto okolností súd priznal plnenie zo zmluvy poťažne náhradu z bezdôvodného obohatenia, konal by o nenavrhnutom predmete konania neprípustne nad návrh.

Odvolací súd poukazuje na ustanovenie § 4 ods. 6 zákona č. 258/2001 Z.z., cit. „ V súvislosti s poskytovaním úveru od spotrebiteľa alebo inej osoby sa zakazuje splniť dlh zmenkou alebo šekom.8) Veriteľ smie prijať od dlžníka zmenku alebo šek na zabezpečenie svojich nárokov zo spotrebiteľského úveru, len ak ide o zabezpečovaciu zmenku a zmenková suma v čase vyplnenia je maximálne vo výške aktuálnej výšky nesplateného spotrebiteľského úveru a príslušenstva (vrátane zmluvných pokút a iných nárokov veriteľa zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere) vo výške maximálne 30 % istiny poskytnutého spotrebiteľského úveru. Zmenku prijatú, resp. vyplnenú veriteľom v rozpore s predchádzajúcou vetou veriteľ nesmie prijať a je povinný ju dlžníkovi kedykoľvek na požiadanie vydať. Ustanovenie tohto odseku platí aj v prípade zmeny majiteľa zmenky alebo postúpenia práv zo zmenky.). Odvolací súd k tomu poznamenáva, že za takýchto okolností podľa § 3 ods. 1 OZ sa veriteľovi súdna ochrana nemá poskytnúť, pretože po práve má byť zmenka v moci druhej strany sporu.

K namietanému vstupu vedľajšieho účastníka odvolací súd poukazuje na dôvodovú správu k § 93 ods. 2 O.s.p. (k novele účinnej od 15.10.2008): „Navrhovaná právna úprava súvisí s právnou úpravou v zákone č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) v znení 539/2005 Z. z. a zákona 326/2007 Z. z., v zákone č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov a v zákone č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov. Úprava má za cieľ umožniť širšiu ochranu osobám na ochranu ktorých sú zriaďované rôzne právnické osoby najmä združenia a súvisí aj s transpozíciou rôznych smerníc určených na ochranu spotrebiteľa, osôb, vo vzťahu ku ktorým bola porušená zásada rovnakého zaobchádzania a pod. Navrhovaná právna úprava umožňuje rozšíriť predmet konania na návrh vedľajšieho účastníka. Cieľom navrhovanej úpravy je rozšíriť ochranu práv na prípady, na ochrane ktorých existuje dôležitý verejný záujem, avšak v ktorých by bolo veľmi problematické zo strany subjektov - ktoré majú vzhľadom na svoje zameranie alebo predmet činnosti záujem na ochrane tohto verejného záujmu - vstupovať do konaní (najmä na strane navrhovateľa) ako vedľajší účastníci. Dôvodom je fakt,

že v danej situácii by bolo takmer nemožné preukázať právny záujem na výsledku. V praxi ide hlavne o právnické osoby v postavení mimovládnych organizácií zameraných na ochranu jednotlivcov a skupín pred diskrimináciou, o združenia na ochranu spotrebiteľov a podobne“.

Skutočnosť, že vôľu vstúpiť do určitého konania prejaví právnická osoba, činnosť ktorej je zameraná na ochranu práv spotrebiteľa, neznamená, že spotrebiteľ musí s jej vstupom do konania súhlasiť. Povahe a účelu občianskeho súdneho sporového konania by sa priechil vstup takéhoto vedľajšieho účastníka do konania, ktorý by bol spotrebiteľovi nanútený. (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veci 3Cdo 188/2012 publikované ako rozhodnutie 62. v Zbierke rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. 4/2014). V predmetnej veci vstup vedľajšieho účastníka nemožno vyhodnotiť ako nanútený, keďže výslovný nesúhlas žalovaného so vstupom vedľajšieho účastníka nie je obsahom spisu. Nevyslovený súhlas žalovaného so vstupom vedľajšieho účastníka do konania nemožno považovať za nesúhlas so vstupom (porov. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej vo veci 6Cdo 323/2013).

Podľa článku 7 ods. 1 smernice Rady 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách sa členské štáty zaviazali k vytvoreniu účinných mechanizmov, aby sa predchádzalo súvislému používaniu neprijateľných (nekalých) zmluvných podmienok v spotrebiteľských zmluvách. Práve vedľajší účastník môže privodiť naplnenie tohto cieľa svojou aktivitou.

Podstatou účasti vedľajšieho účastníka na strane žalovaného je snaha všetkými dostupnými procesnými prostriedkami pomôcť tejto strane, na ktorej v konaní vystupuje, k výhre v spore a má rovnaké procesné práva a povinnosti, ako hlavný účastník konania, teda môže napr. podávať opravné prostriedky.

Ak by išlo o neinformovaného spotrebiteľa, súd v takýchto prípadoch zohľadní úkon vedľajšieho účastníka, aj keď odporuje úkonu spotrebiteľa, ale je v jeho záujme (§ 93 ods. 4 O.s.p.). Je neakceptovateľné (porov. uznesenie Súdného dvora Európskej únie C-76/10 POHOTOVOST', bod 50), aby súd bol nástrojom na priznávanie plnenia z neprijateľných zmluvných podmienok (príp. na základe nekalých obchodných praktík) voči neinformovaným spotrebiteľom (porov. rozsudok Súdného dvora Európskej únie C 429/05, bod 61 „V bode 26 už citovaného rozsudku Océano Grupo Editorial a Salvat Editores Súdný dvor rozhodol, že účel článku 6 smernice 93/13, ktorý členským štátom ukladá zabezpečiť, aby nekalé podmienky neboli pre spotrebiteľa záväzné, nemožno dosiahnuť, ak je na spotrebiteľovi, aby sám poukázal na nekalý charakter týchto podmienok. V sporoch, ktorých hodnota je často obmedzená, môžu náklady na služby advokáta prevyšovať záujem, ktorý je predmetom sporu, čo môže spotrebiteľa odradiť od toho, aby sa proti uplatneniu nekalých podmienok bránil. Ak je pravdou, že v mnohých členských štátoch procesné pravidlá jednotlivcom umožňujú, aby sa obhajovali v takých sporoch sami, existuje nezanedbateľné nebezpečenstvo, že najmä z dôvodu svojej nevedomosti spotrebiteľ na nekalý charakter jemu predložených podmienok nepoukáže. Z toho vyplýva, že účinnú ochranu spotrebiteľa možno dosiahnuť, len ak sa vnútroštátnemu súdu prizná možnosť posúdiť uvedené podmienky bez návrhu.“).

Štát má medzinárodný záväzok chrániť hospodárske záujmy spotrebiteľov (čl. 169 Zmluvy o fungovaní EÚ). S tým je spojená aj povinnosť prihliadať na práva spotrebiteľa a chrániť jeho záujmy aj v prípade, že spotrebiteľ nie je v konaní procesne aktívny.

Súd je povinný vykladať aplikovať ustanovenie § 93 ods. 4 O.s.p. umožňujúce vedľajšiemu účastníkovi konať samému za seba tak, aby sa nezmarila možnosť vedľajšieho účastníka zbaviť spotrebiteľa plnenia z neprijateľnej zmluvnej podmienky (nekalej obchodnej praktiky), ak konanie ešte nie je právoplatne skončené.

Vedľajší účastník má podľa prvej vety § 93 ods. 4 O.s.p. v konaní rovnaké práva a povinnosti ako účastník a teda má právo okrem iného aj nazerať do súdneho spisu a robiť si z neho výpisy, odpisy a fotokópie alebo požiadať súd o vyhotovenie fotokópií za úhradu vecných nákladov (§ 44 ods. 1 O.s.p.), pričom táto činnosť priamo predpokladá možnosť oboznámenia sa s osobnými údajmi účastníkov konania a prípadne aj s predmetom telekomunikačného tajomstva, ak je aj to obsahom súdneho spisu. Tým ale nie je dotknutá jeho povinnosť chrániť takto získané osobné údaje (podľa zákona č. 428/2002 Z.z. o ochrane osobných údajov) a zachovávať telekomunikačné tajomstvo (podľa § 63 ods. 2 zákona č. 351/2011 Z.z. o elektronických komunikáciách) a vyvarovať sa zneužitia svojho postavenia vedľajšieho účastníka v konaní.

Vstup vedľajšieho účastníka do konania sa neprieči ani cieľom konania podľa Nariadenia (ES) č. 861/2007, ktorým sa ustanovuje Európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu, teda zjednodušenie a zrýchlenie konania a zníženie nákladov na takéto spory. Európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu sa využíva na cezhraničné spory obhajované, ako aj neobhajované, čo vyplýva z čl. 5 ods. 1 nariadenia, v zmysle ktorého môže súd nariadiť aj ústne pojednávanie, ak to považuje za potrebné, alebo ak o to požiada niektorá z procesných strán. Európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu nie je typickým skráteným konaním, v ktorom je účasť vedľajšieho účastníka vylúčená. Na predmetnú právnu vec preto nemožno aplikovať závery uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veci 6Cdo 357/2012 z 30.10.2013, na ktoré žalobca vo svojich námietkach odkazuje.

V priebehu konania žalobca vzal žalobu späť v rozsahu zmenkového úroku vo výške 0,19 % denne a v tejto časti žiadal konanie zastaviť. Súd prvého stupňa tomuto návrhu v celom rozsahu vyhovel a konanie v časti zmenkového úroku vo výške 0,19 % denne od 29.04.2011 zastavil. Subjektívnym predpokladom na podanie odvolania je to, že napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa vyznelo v neprospech odvolateľa. V danom prípade nemožno hovoriť o neprospechu odvolateľa, keďže jeho návrhu bolo v celom rozsahu vyhovené. Preto odvolací súd odmietol odvolanie v tejto časti ako odvolanie podané tým, kto na odvolanie nie je oprávnený podľa ustanovenia § 218 ods. 1 písm. b) O.s.p.. Čo do zvyšku odvolací súd rozsudok ako vecne správny potvrdil postupom vyplývajúcim z ustanovenia § 219 ods. 1, 2 O.s.p..

O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa ustanovenia § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s ustanovením § 142 ods. 1 O.s.p. a § 146 ods.2 O.s.p. Dôvodom takéhoto rozhodnutia o trovách bola skutočnosť, že žalobca v konaní úspech nemal. Žalovaným a vedľajšiemu účastníkovi v konaní žiadne preukázateľné trovy nevznikli, ani si ich náhradu neuplatnil.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.